

flagitiosorum hominum colluie, quam otium & scurrilis educatio generat explodenda, methodum ac normam, pro Reip. ipsorum incremento imitari conentur.

Adhuc perfectæ laudis & pietatis amplissimum reddit testimonium, quod à Magistratu quatuor Iudices decernantur, Pupillorum & Orphanorum exactissimam curam habentes, singulis præterea annis duo Eleemosynarij, duobus eo munere substituuntur alijs duobus (quatuor enim sunt numero) in officio manentibus, ciues ad hoc eliguntur, uti opum copia & facultatibus pollentes, sic & egregia vitæ sinceritate, probitateq; clari, qui singulis diebus, festis præsertim eleemosynam publicè sub diuinis, & concione exorant, eamq; inter pauperes, adhibita, qua par est discretione, partiuntur, quæ quotannis summam triginta millium ducatorum frequenter excedit.

In ipso fere Ciuitatis umbilico, area ampla quadrata, Borsam vulgò nuncupant, panditur, amplissimo Septa peristylio & pulcherrimis columnis, quibus ambulacrum, tecto conclusum sustinetur, tam accuratè fornicatum, ut non testudo, sed tabulatum videatur, iu quo pulcherrima quæq; videndi sensum oblectantia venum exponuntur, subter, negotiatores tractandarum rerum & commerciorum causa, certis horis quotidie conueniunt, lex etiam quædam strictè obseruatur, ut cum campanula ex arte horologica sonare desinerit, qui in bursa post deprehenditur, multat pauperibus erogandam pensat.

Splendissimæ etiam Prætoriaræ aedæ conspiciuntur, quæ ex marmoreo, viuo, sectoq; lapide, ex regionibus longè distitis comportato, tantis sumptibus, tantoq; artificio quatuor annorum tempore constructæ sunt, ut materia operis formam, & forma materiam ipsam superet. Taceo venustissimum frontispicium in sublime fastigium per quinque ordines architectonicos ascendens, ac pro operis symmetria paulatim gracilescens. Nec minus exteriori decenter respondet interior structura, tribunalibus, subsellijs, atrijs, conclauibus, ambulacris & aulicam congruo, vtiliq; ordine degeffis, ut dictum mirum videatur. quotquot enim Anuerpiæ in functionibus publicis, politicis, ærarijs, contractibus, causis, litibusq; priuatis operam suam præstant, quorum amplius est numerus, præter Senatores & Iudices subalternos, singulis diebus bis eo conueniunt ad suam quisq; quam ibi occupat, stationem, ita ut ciuibus alijsq; ipsorum opera indigentibus, commodò accidat, statuta hora Clientibus ad Patronos aditum patere, nec (ut in plezifq; Ciuitatibus agi solet) Procuratores quærèdo defatigari, & sic rebus domesticis securè & tutius prospicere. Portæ Ciuitatis decem & tres, quarum prima Cæsarea, cui Carolus V. Cæsar Augustus nomen imposuit, ut ex inscriptione liquet, quæ talis est.

CAROLVS V. CAES.

HANC PORTAM PRIMVS MORTALIVM INTROGRES-

SVS CAESAREAM NVNCVPAVIT,

DIE XXV. NOVEMBRIS ANNO

M. CCCC. XLV.

EST autem hæc Porta structuræ solidæ & elegantis, Hetrusci infra operis, cum suis fascijs, quas Rusticas vocant, supra Doricæ, seu viuo saxo & quadrato, pedibus quinquaginta quatuor, sublimis, in pedum octoginta latitudinem protensa, Hiatus, seu aperturæ altitudo viginti & vno pedibus definitur, latitudo quatuordecim, profunditas trāitus pertingit ad septuaginta quinque pedes. In eiusdem portæ summa coronice recenter est posita, tredecim pedum, præter basim quinque pedum, ingens statua, habitu antiquo, & militari sago cum paludamento fortissimum, heroem Brabonem referens, qui cæso Antigono giganteæ staturæ tyranno, abscissaq; illi manu talionis supplicio, quo ille in viatores graue vectigal soluere detraçtantes, sæuire solitus esse dicitur, patriam tyrannide liberaße, & nomen HANTVERPIAE dedisse fertur. Quam tamen multorum opinionem Becanus in sua Gigantomachia falsam esse multis argumentis confirmare nititur. Ipsi autem Brabonis basi, ad sempiternam memoriam, hæc literarum notæ sunt insculptæ.

BRABONI INVICTO OB VINDICATAM TALIONE TYRANNIDEM.

S. P. Q. A.

Ad D. Michaelis, porta Coronæburgica fuit, præcelsa turri cōspicua, quæ Imperialem coronam deauratam in summo gestabat, certum Marchionatus Imperij indicium. Verum tanto ornamento Albanus Dux, Belgij Gubernator, Anno M. D. LXVII. Antverpienses spoliavit, qui illam Turrim deiecit, quando Arcem ibidem munitissimam construxit.

Pontes in indita hac vrbe publici quadraginta, quorum multi stratis lapidibus confecti, & vtrimq; magnificis ciuium & negotiatorum habitationibus septi, ut pontes esse transeuntium oculos fugiat. Omnes verò reliquos Pons marinus superat, qui latè patentis fori magnificentiam, insigni venustate ostentat.

Status Politicus, congrua & ordinata harmonia in certos Magistratus est diuisus scultetum habet, qui Rhienfis quoq; Marchio appellatur, habet & Amptmannum, Consules Scabinos siue Senatores, Collegia siue tribus & eorum Decanos. Scultetus criminalibus causis præsidet, Amptmannus ciuilibus. Consules bini Senatui præsunt. Qui duum viri tertio post Pascha dominico die cum reliquis Senatoribus Magistratum annum ineunt. Ad vnus Consulis officium præcipua spectat Reip. administratio, ad alterum iurisdicçio. Collegia sex, quæ Decanos habent, qui tanquam Præfeti res Collegiorum administrant. Hæc autem Collegia ex selectissimis ciuibus constant, antiquissima totius Ciuitatis præsidia, seu nerui quidam Reip. ac robora. Qui in custodia & defensione vrbis, quam curam præcipnam illi sustinent, alijsq; obsequijs Brabantæ Ducibus olim præstitis, quam fortiter sese gesserint, plurima ab ipsedem concessa priuilegia fidem faciunt. Horum Collegiorum alumni in publicis certaminibus honestè exerceri solent. Quorum bina, quæ D. Georgium tutelarem habens, chalybeis arcubus siue balistis spicula eiçiunt, vnde arcubalistarij vocantur. Bina verò D. Sebastiani tutelâ insignia, sagittas acernis arcubus emittunt. Quintum sub D. Christophori patrocinio, nouo tormentuarij genere vtitur, quos Sclopos nominamus. Sextum denique quod in D. Michaelis clientelam se dedit, gladiatorum more, quouis armorum genere cominus pugnat, hinc Dimicatores nominantur. Tres insuper Confraternitates stabilitæ sunt, à Rhetorica nomen sortitæ vulgò *Woltere*, *Goubloem*, & *Dijstac* horum munus est, ciuibus publicè & priuatim Comædias & Atellanæ aliaq; animi oblectamenta, more Græcorum Romanorumq; exhibere, quorum non exiguus pietatis, morumq; in spectatores dimanat fructus. Præcipuus horum trium ordo *Woltere* dicitur, ut plurimum ex Pictoribus cōstitutus est, qui studijs suæ artis & exercitationibus se mutuo certatim agitant, summum ingeniorum acumen ostendunt. Itaq; hæc ciuitas plures generauit & aluit Pictores, variarum in sua arte specierum Magistros, ingenijq; ornamentis splendidissimos quam vix vlla alia Prouincia.

De quibus licet apud Guicciardinum sufficiens inueniatur suppellex, excellentissimorum tamen pictorum catalogo hic etiam annumerabimus Bartholomeum Spranger, quem Imper. Rodolphus, ob artis præstantiam sibi carum habet. Et Georgium Hofnagell, miniatorem excellentissimum, qui omnes nostros vrbium tomos, diuersarum nationum & vrbium typis, grata venustate, condecorauit.

ANTVERPIA etiam peculiari Marchionatus titulo Sacri Ro. Imperij decoratur, cuius est perantiqua nobilitas. Semper enim, ab ipsa vsque Thungrorum memoria hoc loco Germaniæ & Galliæ limes fuit, sed non eadem semper ratione. Neq; verò ob gentium discrimen, quod Scaldis nomine indicatur, limitis tantum habuit appellationem, sed illa etiam causa, quod hac, maxime parte Germaniæ Occidentale latus, à piratis esset custodiendum, quoniam nullum flumen tam longè intra Regionem maximas naues sursum, quam Scaldis portaret, qua de causa limes Germaniæ Occidentalis hoc loco præcipuè fuit diligenter, ne quid damni inferretur, obseruandus. Is certè Marchio, cuius inter Francos antiquissima extat memoria non aliam ob causam huius limitis præfectura est donatus, quam quòd vim ex Oceano per Scaldim illatam fortiter repulisset. Nam cum Cochlearius Danorum Rex classem inuectus conterminam Regionem vndiq; popularetur, Theodoricus Ludouici illius magni, quem Clodoneum vocant, filius, natu maximus, Theobertum filium suum cum valida manu contraxit, adiancto Vitlone fratre Theodonis Magni, ut volunt, Boio